

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio II. De interpretatione Rescriptorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

aut sit Procurator generalis ad lites constitutus, qui nomine proprio ad causas, quas agere potest, vi generalis mandati Rescripta etiam impetrare potest; sunt tamen aliqui, qui eam volunt hodiernam Curia Romanæ consuetudinem, ut à quibuslibet etiam extraneis Personis, alieno nomine rescripta ad lites etiam impetrari possint, sine speciali mandato: quod de rescriptis Gratia facile concedent omnes (ad beneficia enim Ecclesiastica obtinenda, ad dispensationes, vel alias gratias impetrandas, &c. supplicari à quolibet, pro quolibet capaci posse sine speciali mandato ex *Gloss. in citatum §. sunt & alij V. sine speciali mandato, & ex l. universis, Cord. de precib. Imperato. off. pater*) fortassis non tam facile de rescriptis ad lites.

S E C T I O II.

De interpretatione Rescriptorum.

§. I.

Quomodo interpretari oporteat Rescripta iustitia sive ad lites.

Resp. 1. In dubio, si de contraria voluntate rescribentis non constet, intelligi & explicari debere juxta jus commune, ne illi derogetur, etiam si à proprietate verborum recedendum esset, aut clausula adjecta transponenda esset, prout sumitur ex *c. causam 18. h. 2.* cum enim rescripta talia fiant juxta jus commune, consequenter nihil contra jus commune decerni recte præsumetur (nisi per clausulam expressam ei derogare-

tur) ita ut potius error scriptoris præsumi debeat, quam quodd contra jus commune à Principe rescriptum sit.

Resp. 2. Strictam plerumque interpretationem faciendam rescriptorum justitiæ, sive ad lites (tum quodd odiosa illa sint, litium occasionem præbentia, tum quodd derogent jurisdictioni ordinariorum) ita ut extendi non debeant, ad casus, aut Personas non expressas; & quamvis rescriptum tale impetratum sit cum expressa clausula, quodd vi illius alia etiam quedam persona conveniri possint: aut quodd tam super his, quam super aliis quibusdam causis delegatus iudex cognoscere possit, in iudicium tamen vitalis rescripti, neque causæ graviores, aut majores deduci possunt, neque Personæ digniores expressis, conveniri, sed æquales tantum, aut etiam leviores, quam sint expressæ: neque rescriptum tale ad quemvis numerum, Personarum aut causarum extendi debet, sed ad tres aut quatuor Personas. *c. sedes 15. h. 2.* in prima citatione coram iudice delegato nominandas *c. 2. h. 2. in 6.* ad tres vel quatuor causas argu: *relati c. sedes* (nisi ex subiecta materia amplior fuisse mens rescribentis colligi possit) & hinc 1. si per rescriptum conveniri possunt homines quidam in diocesi existentes, non possunt vi talis rescripti conveniri homines, qui in civitate Episcopali existunt, prout sumitur ex *c. Rodolphus 35. h. 2.* quamvis enim civitas talis Episcopalis in diocesi sit, tanquam caput totius Diocesis, ob suam tamen dignitatem sub stricta acceptione Diocesis, quoad odiosa, non venit; sicuti mandatum, quodd quis impetrat, ut de

de beneficio sibi provideatur, in Dice-
si, aut civitate, ad Ecclesiam cathedra-
lem se non extendit, prout expressè de-
cidit Pontifex in *c. quamvis. 4. de pra-
bend. in 6.* 2. Non potest conveniri
hæres vi rescripti ad lites impetrati, cum
clausula generali: *ut vi illius conveniri
possint etiam quidam alii Clerici vel Lai-
ci.* Si res adhuc sit integra, & ante litem
contestatam mortuus fuerit, qui in Re-
scripto illo expressè nominatus quidem
non fuerat, vi tamen clausulæ illius con-
veniri poterat, prout sumitur ex *c. signi-
ficavit. 36. h. t.* Quia obligationes perso-
nales, quas defunctus ante mortem non
contraxit, non transeunt ad ejus hære-
dem. Dixi, si nominatus expressè non
fuerat in Rescripto Papali, vel si contra
aliquem Rescriptum impetratum fuerat,
ratione Ecclesiæ, aut dignitatis, quam
possidet, conveniendum, poterit vi clau-
sulæ generalis adjectæ etiam hæres illius
aut successor in dignitate conveniri, ut
sic enim res integra amplius non censetur.
3. Si Rescriptum impetratum sit
ad lites simpliciter, vel cum clausula: *Et
quibusdam aliis causis:* non debet rescrip-
tum tale extendi ad controversias, quæ
post impetrationem Rescripti primùm
exortæ sunt, *c. ult. h. t.* Quia dispositio,
quamvis generalis, censetur tantùm fieri
de præsentibus, non autem de futuris,
quæ nondum existunt, nisi aliud exprimi-
matur, argu. *l. si scripisset. 46. FF. de
legat. 2.*

§. II.

*Qualis interpretatio fieri debeat in
Rescriptis Gratia sive ad beneficia.*

Resp. I. Strictè ea interpretanda esse,
ita ut neque à Persona in Personam,

neque à casu expresso, ad casum non ex-
pressum extendi possit, nisi aliter de in-
tentione rescribentis appareat, vel ex
clausula adjecta, vel quòd res ad primæ-
vum suum statum reducatur per rescrip-
tum, vel quòd motus proprius, aut da-
mini compensatio, amplioreni favorem
mereatur: Ratio autem hujus responsio-
nis est, quòd rescripta talia ad beneficia
retinenda sint ambitiosa *c. quamvis 4.
de prebend. in 6.* & mandatum contine-
ant de faciendis provisione, mandati au-
tem fines diligenter sunt custodiendi *l.
diligenter. 5. FF. mandati;* & hinc per
se talia rescripta extendi non debent ad
beneficia aliter vacantia, ac in rescripto
expressum est; ad beneficia post datum
rescriptum erec-ta; & de novo creata &c.
*c. susceptum. 6. h. t. in 6. Clement. ult.
eod.*

§. III.

*De quibusdam Clausulis Re-
scriptorum.*

Sunt certæ quædam Clausulæ, quæ in
Rescriptis communiter exprimuntur,
vel saltem subintelligi debent, nisi expres-
sam mentionem stylus illius Curiaë requi-
rat; ab harum autem intellectu multùm
dependet rescripti notitia, explicatio, &
interpretatio.

I. Ergo in omni Rescripto ad instan-
tiam impetrato, exprimitur, vel subintel-
ligitur illa clausula: *Si preces veritate ni-
tantur:* aut huic æquivalens *c. ex parte
2. h. t.* ita tamen, ut in rescriptis justitiæ
sæpe non sit essentialiter requisita, &
consequenter rescriptum tale non sit ipso
jure irritum, si narrata in eo non sint ve-
ra, cum talia non tam ad fundandam,
8c

& inchoandam iudicis jurisdictionem inferantur, quam ad aliquam illius instructionem, quomodo secundum iustitiam procedere debeat, & sapius ad id tantum referatur, quod immediate antecessit, prout scilicet materia subiecta exigit, ut colligitur ex c. alim 25. h. t.

II. In omnibus Rescriptis tam gratiæ, quam iustitiæ apponi solet, vel subintelligi debet clausula: *Salvo jure alterius, si ve sine præjudicio alterius*: neque enim Papa aut Princeps retribere censendus est cum derogatione juris alterius, nisi aliud exprimat, cum commodius sit, si non possit subvenire alteri, nisi alter lædatur, neutrum juvari, can. denique, causa. 14. Quest. 5.

III. In Rescriptis ad beneficia datis, ea etiam clausula habetur: *Sis, cui datur, dignus sit* (id est, nullum Canonicum impedimentum habeat) ad beneficium Ecclesiasticum obtinendum, ut colligitur ex c. cum alio 17. juncta Gloss. fin. h. t. Ita ut hæc clausula ipso jure rescripto tali insit, & non tam faciat collationem conditionatam, quam informet conferentem, quid agere debeat.

IV. Habentur etiam in Rescriptis alie nonnunquam clausule speciales, ut cum causa v. g. pluribus quidem decidenda delegatur, ea tamen etiam clausula additur: *ut si omnes nequiverint simul exequendis commissis interesse, alter vel plures alii nihilominus exequantur*: intelligendo hanc clausulam, tam de impotentia juris, quam de impotentia facti juxta c. scisciatum. 13. juncta Gloss. V. imped. h. t. & nõ nequiverint, intelligendo etiam pro noluerint juxta c. prudentiam. 21. de officio delegati, ut ne scilicet, per alterius

Compend. Pirhing.

malitiosam voluntatem, nulli præjudicans rescripti gratia impediatur: debet tamen impeditus, per nuntium ad alios conjudices destinatum, aut alia ratione impedimentum hoc illis significare.

Simili modo plerumque Rescriptis Gratia ad beneficia obtinenda, ea etiam clausula inseritur, aut inserta habetur: *si pro alio non scripsimus, qui eandem Gratiam prosequatur. c. mandatum. 38. h. t.* neque enim mens Pontificis est, collationem ordinariam super receptione seu institutione duorum gravare (nisi id exprimat) nisi posterioris Pontificis litteræ prioris Pontificis mandatum, quod ad talem Ecclesiam dedit de providendo alicui circa beneficium, vel Canonicatum in Ecclesia tali, tantum prosequerentur, prout habetur in c. litteris 39. h. t. cum in tali casu non tam hic posterior Pontifex gravaverit Ecclesiam duobus mandatis, quam prioris Pontificis gravamen prosecutus sit: ad quod vi officii sui, saltem ex aliqua decencia, & honestate tenebatur: vix tamen aliquis hujus c. hodie usus est, non tantum, quod gratiæ expectativæ sublata sint per Concil. Trident. sed quod ex stylo Romanæ Curia statim post promotionem suam Pontifex talia de providendo mandata, quæ nondum executioni data fuerunt, revocet, prout habetur in c. 39. & 40. de prebend. in 6.

SECTIO. III.

De forma Rescriptorum.

§. I.

Qua ratione servandus sit ordo, & forma, seu modus in Rescriptis præscriptus?

D

Resp.